

Geoparker, UNESCO Globale Geoparker og Norske Geoparker

Geoparker er geografisk avgrensede områder der steder og landskap av geologisk betydning forvaltes med en helhetlig tilnærming til skjøtsel, bevaring, undervisning og bærekraftig utvikling.

Geoparker skal

- øke forståelsen av og oppmerksomheten rundt viktige samfunnsutfordringer som klimaendringer og naturfarer, ved å se den geologiske historien og arven i sammenheng med biologisk mangfold og kulturarv.
- øke lokalbefolkningens kunnskap om områdets landskapsverdier, styrke identiteten rundt disse verdiene og følgelig viljen til å ivareta verdiene på en bærekraftig måte.
- legge til rette for og stimulere lokalt næringsliv som utvikler bærekraftig turisme basert på geoparkens verdier, og bidra til kompetanseutvikling.
- springe ut fra og drives av lokalt initiativ og innovasjon.

UNESCO Globale Geoparker skal sørge for at vår geologiske arv av internasjonal betydning anerkjennes og tas vare på gjennom helhetlig forvaltning og utvikling av slike områder. UNESCO Globale Geoparker organiseres gjennom et eget program i UNESCO, der det er etablert egne kriterier for utvelgelse, forvaltning og formidling.

Norske Geoparker skal jobbe mot tilsvarende forvaltning og utvikling av geologiske steder og landskap av regional og/eller nasjonal betydning i Norge.

Norske Geoparker er uavhengig av UNESCO Globale Geoparker. Norske Geoparker er et tilbud til å utvikle steder etter samme prinsipper som UNESCO Globale Geoparker, men med en lavere terskel og et nasjonalt system for godkjenning, veiledning og kvalitetssikring. Det er likevel en forutsetning at geologiske verdier skal være de sentrale i Norske Geoparker, og at kvalifisering avhenger av en genuin, geologisk tilnærming.

Norske Geoparker kan være et steg på veien til UNESCO Globale Geoparker, men det kan også være et selvstendig konsept som krever mindre ressurser.

Norske Geoparker – kriterier for deltakelse

En Norsk Geopark er et avgrenset, klart definert og sammenhengende område som inneholder geologisk verdifulle steder av regional og/eller nasjonal eller høyere betydning. Denne betydningen skal underlegges en faglig evaluering koordinert av Norsk komité for geoarv og geoparker.

Den geologiske betydningen kan erklæres ut ifra geologiske prosesser, forekomster eller landskapstrekk, som formidler geologi som vitenskap og som grunnlag for menneskets utvikling og kultur.

En Norsk Geopark skal

- i tillegg til de geologiske kriteriene demonstrere en helhetlig tilnærming til landskapet gjennom å integrere kunnskap og steder med kulturhistoriske og økologiske verdier med de geologiske.
- ha en strategisk og praktisk plan for undervisning og formidling, skjøtsel og bærekraftig turisme og kontinuerlig arbeide for å følge opp og styrke dette.
- ha tilstrekkelig og forståelig informasjon om områdets verdier, formidlet gjennom medier som gjør publikum i stand til å tilegne seg denne kunnskapen og vite hvordan gå fram for å oppleve dem.
- ha en organisasjon som entydig og tydelig er knyttet til den.
- være tydelig og utvilsomt forankret i lokalsamfunnet.
- arbeide med bærekraftig utvikling i geoparken og dens økonomi drives på bærekraftig måte
- ha geofaglig kompetanse daglig tilgjengelig

En Norsk Geopark skal betale en årlig sum på 5 000 kroner til nettverket og forplikter seg til å delta på årlig nettverksmøte for egen regning. Til gjengjeld tilbys profilering på Norske Geoparkers nettside og i annet informasjonsmateriell. NGU blir tilgjengelig for rådgiving.

Norske Geoparker – søknadsprosess

Søknader fremmes Norsk komité for geoarv og geoparker innen 31. mars hvert år.

Norsk komité for geoarv og geoparker oppnevner 1) en fagkomite som evaluerer den geologiske betydningen av området, og 2) en bredere gruppe som evaluerer søkerens forankring, strategi og planer.

Søker vil underveis i prosessen kunne være i dialog med evalueringsgruppene, og ha muligheter til å fremme en forbedret søknad innen 1. november.

Søkere vil så få svar innen 31. desember.

Alle medlemmer i Norske Geoparker er pliktige til å sende en status- og virksomhetsrapport hvert tredje år (innen 31. mars), målt fra tildelingsår.

Norsk komité for geoarv og geoparker skal vurdere rapportene og behov for oppfølging, men plikter å meddele om eventuelle mangler innen to måneder etter mottatt rapport. I slike tilfeller vil søkeren få en frist på 6 måneder eller nærmere avtalt frist for eventuell oppretting og justering.

I tilfelle nødvendige justeringer og opprettinger ikke er utført innen etter avtalt frist, bortfaller status som medlem i Norske Geoparker.

Søknaden

Sammendrag/oversikt (1 side)

Beskrivelse av geologiske steder og deres betydning (3-5 sider)

Beskrivelse av andre (kulturhistoriske, økologiske) kvaliteter og steder (2-4 sider)

Liste over geosteder og andre lokaliteter, med vurdering av betydning, tilgjengelighet, egnethet og sårbarhet.

Beskrivelse av formidlingsprodukter og planer om slike (2-4 sider)

Beskrivelse av organisasjon og lokal forankring (1-3 sider)

Beskrivelse av tiltak for lokal formidling og utdanning (1-2 sider)

Beskrivelse av planer for utvikling av bærekraftig turisme (1-4 sider)

Norsk komité for geoarv og geoparker - forpliktelser

Norsk komité for geoarv og geoparker forplikter seg til å synliggjøre godkjente geoparker gjennom felles webside minst i to språk (norsk og engelsk)

Norsk komité for geoarv og geoparker gir ut profilmateriale og logo til godkjente geoparker

Norsk komité for geoarv og geoparker skal bidra til å formidle fagkompetanse til geoparkene som kan være behjelpelig med å utvikle konsepter og steder

Norsk komité for geoarv og geoparker forplikter seg til upartisk behandling av søknader innen tidsfrister